

ПРОСЯНИК Оксана

доктор філологічних наук, професор
Україна, oxppros@gmail.com

РЕВІЗІЯ СПАДЩИНИ Ф. де СОССЮРА: ЗА МЕЖАМИ "КУРСУ ЗАГАЛЬНОЇ ЛІНГВІСТИКИ"

Фердинанд де Соссюр за життя не опублікував жодної завершеної праці, яка б системно викладала його лінгвістичну концепцію. Його вплив на науку сформувався здебільшого завдяки посмертному виданню *Курсу загальної лінгвістики* (1916), підготовленому Ш. Баллі та А. Сеше на основі студентських конспектів [1].

Критичний перегляд інтерпретації соссюрівської наукової концепції розпочався з публікації Р. Годеля *Рукописні джерела "Курсу загальної лінгвістики"* (1957). Годель виявив значні розбіжності між лекційним курсом і особистими думками Соссюра [2]. Подальші дослідження у цьому напрямку Р. Енглера (1968, 1974) поглибили розуміння складності соссюрівського мислення [3].

Кардинальні зрушення відбулися після виявлення у 1996 р. в Женеві рукопису *De l'essence double du langage*, що став основою для паризького видання *Écrits de linguistique générale* (2002) [4]. Цей текст демонструє інший – глибший і менш структуралістський – теоретичний профіль Соссюра, орієнтований на антропоцентричне й функціональне бачення мови. Таким чином, постають два "Соссюри": один – канонічний, з "Курсу", інший – реконструйований з автографів лінгвіста.

Цей поділ створює перекладацькі труднощі, особливо для української традиції, що здебільшого базується на тексті 1916 р. Під час перекладу *Écrits...* нами було виявлено три основні проблеми:

Уведення нових понять, відсутніх у "Курсі", як-от *вокальна фігура* (*figure vocale*), що поєднує акустичну та артикуляційну функції, на відміну від *акустичного образу* (*image acoustique*) [4].

Переосмислення усталеної термінології, наприклад, поняття *діахронічний*. У новій інтерпретації цей термін означає не історичний аспект, а фонетичну протяжність мовлення (*parole*) [4].

Ряд суттєвих у концептуальному відношенні термінів, що зустрічаються у *De l'essence double du langage*, становили складність для їх точної передачі українською мовою (наприклад, *délimité, différence, distinction, diversité, transversal, linguistique, parole, sens, terme, valeur*) [4]. Це слова, введені Соссюром у ранг термінів його реляційної концепції. Слова, які не тільки термінологізовані, а й концептуалізовані, тобто вони є значущими для концепції. При цьому іноді прямий переклад не давав правильного варіанта або ж давав багато дуже близьких синонімів, і не всі концептуально відповідали для перекладу.

Сучасне прочитання Соссюра виводить його за межі структуралізму, відкриваючи перспективи для інтердисциплінарного аналізу мови у філософському, семіотичному та культурному контекстах. Такий перегляд стає дедалі помітнішим і в українській гуманітаристиці, створюючи умови для оновленого підходу до історії лінгвістичних ідей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Соссюр Ф. де. *Курс загальної лінгвістики*. К.: Основи, 2004.
2. Godel R. *Les sources manuscrites du Cours de linguistique générale de F. de Saussure*. Genève: Droz, 1957.
3. Engler R. *Saussure – Quellenkritik der "Cours"*. Wiesbaden: Harrassowitz, 1968; 1974.
4. Saussure F. de. *Écrits de linguistique générale*. Paris: Gallimard, 2002.

ПРОЦАК Любо

старший викладач

Україна, lm.procak1808@gmail.com

МАНІПУЛЯТИВНІ СТРАТЕГІЇ В ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ (ТЕКСТІ) ІВАНА ФРАНКА

1. Увага до ролі людського чинника у сучасних лінгвістичних дослідженнях зумовлена розширенням об'єктів дослідження комунікативно-прагматичної лінгвістики, в межах якої відбувається осмислення і таких категорій, як дискурс, мовленнєві акти, мовленнєві жанри, стратегії і тактики